

Redactioneel

Stel dat ze u op een zonnige donderdagmorgen in mei vragen om in het kader van uw eind-examen HAVO een betoog te schrijven over 'Kwetsbaar Nederland'. Met slechts twaalf regels inleiding moet u een beschouwing schrijven over Nederland en het water. Een aantal van de onderstaande vragen moet daarin betrokken worden: Is het mogelijk Nederland afdoende tegen water te beschermen? Hoe ziet het beste beheer over land en water eruit? Zal de toekomst nieuwe en kostbare projecten noodzakelijk maken? Dat zal niet meevallen. Als u net een aardrijkskunde examen hebt afgelegd, is de kans iets groter dat het lukt, maar als dat niet het geval is...

Maar niet getreurd! Het examen Nederlands stelopdracht bestaat immers uit tien keuze-mogelijkheden? Wat denkt u van de volgende: 'Bijgeloof, een bijzaak?' De opdracht luidt als volgt: Schrijf een beschouwing over bijgeloof in onze tijd. Ga uit van een aantal vormen, praktijken en verschijnselen die je hebt waargenomen of waarvan je weet dat ze bestaan. Op die zonnige morgen kom ik niet veel verder dan voorbeelden als het morsen van zout en suiker. Oh ja, en een zwarte kat brengt ongeluk.

Toch hebben bovenstaande titels me nog niet eens zo geërgd. Veel storender vond ik de sturing in andere opdrachten. De leerlingen werd een mening in de schoenen geschoven. Zo verplicht de vijfde opdracht de leerlingen een stuk in de schoolkrant te schrijven waarin ze pleiten voor een ruimer toelatingsbeleid voor de literatuurlijst. Waarom zou een leerling niet kunnen of willen pleiten voor het tegenovergestelde? Mijn leerlingen hebben bij voorbeeld volledige keuzevrijheid. Sommigen hebben behoefte aan meer houvast.

De A-opgave geeft een aantal citaten die betrekking hebben op het omgaan met sport. De leerlingen krijgen de volgende opdracht:

'Schrijf een betoog over de manier waarop men in Nederland met sport omgaat. Ga daarbij

onder andere in op een aantal van onderstaande vragen. Is aan sport doen wel zo gezond? Hoe verklaar je de toegenomen prestatiezucht? Wanneer is het terecht te spreken van sportverdwazing? Kan de samenleving blijven opdraaien voor de brokken van de sporter? Hoe ga je zelf met actieve sport om? Wat signaleer je in je omgeving? Betrek in je betoog een aantal aspecten die in de onderstaande citaten aan de orde worden gesteld. Het is beslist niet de bedoeling dat je (gedeelten van) citaten letterlijk overneemt.'

De zes citaten roepen een beeld op van een horde onverantwoordelijke sporters die zichzelf op gevaarlijke wijze uitputten of laten aftuigen. De sterk opgekomen 'risico-sporten' als hang-gliding, parasailing worden verklaard door het gebrek aan spanning in het dagelijks leven. Ouders en toeschouwers spelen, getuige de citaten, vaak een onverkwikkelijke rol.

Slechts een van mijn kandidaten heeft geprobeerd een betoog te schrijven ten gunste van de prestatiezucht in de sport. Maar hij kon ook bijna niet anders, hij is immers een fanatieke bokser. Ook zijn recht op sportbeoefening stond op het spel.

Een andere titel: 'De biebedreigd?', een stuk voor de plaatselijke opiniepagina. Je komt in verweer tegen de bezuinigingen. Daarbij bedenken je oplossingen voor het in stand houden van de 'informatheek'. Je moet tevens laten zien dat je niet uit bent op eigen belang. En als je het nu wél prima vindt? Als je liever op de biebezuinigt dan op de WAO van je grootmoeder? Wat dan?

Deze laatste titel brengt me op een ander bezwaar. Driemaal moeten de leerlingen een stuk voor een krant schrijven. Voor een opiniepagina van een plaatselijke krant, een schoolblad en voor *Rails*. Is deze tekstsoort zo belangrijk? Of komt dit in het dagelijks leven het meeste voor?

Als ik de verhaaltitel niet meetel blijven voor mij vier titels over: 'Camera privata', over de toelaatbaarheid van t.v.-programma's die gebruik maken van de emoties van mensen (voorbeelden als 'In de hoofdrol' en 'Banana Split'), 'Sport en media' (geen voorgeschreven titel), over de beïnvloeding over en weer, 'Geen manier(en)!', over de wenselijkheid van het

benadrukken van goede manieren door volwassenen, en 'Geld voor geur en kleur', over cosmetica-gebruik in Nederland.

De HAVO-stelopdracht 1991 vind ik geen succes. Een aantal opdrachten was te sturend, de variatie in tekstsoorten te gering en voor een tweetal opgaven moest een leerling veel informatie paraat hebben. Ik vind het jammer dat dit jaar mijn favoriete A-opdracht tegenviel, maar ik ben gelukkig dat er maar één verhaal-titel gegeven werd. Voor alle duidelijkheid en de gemoedsrust van de CITO-medewerkers, het betreft hier mijn privé-mening.

Colette Corblin
Theo Rensman
Anke Tigchelaar

Spel je gejeudeboul- met een t of een d?

Moedertaalonderwijs in Frankrijk & Nederland

Ongeveer tien jaar geleden werd het IMEN-voluit het International Mother tongue Education Network¹-opgericht. Dat gebeurde door een aantal specialisten op het gebied van moedertaalonderwijs, die geïnteresseerd waren in verschillen en overeenkomsten tussen de invulling van dat onderwijs in diverse Europese landen. Op dit moment zijn ruim tien landen bij het IMEN aangesloten. Er worden regelmatig studies en rapportages gepubliceerd. Ook vinden er regelmatig conferenties plaats, waar resultaten besproken worden en waar gezamenlijk nagedacht wordt over de methodologische problemen van internationaal vergelijkend onderzoek.

Hieronder wordt een eerst verslag uitgebracht van een in 1990 gestart IMEN-project, gericht op een vergelijking tussen twee praktijken van docentes moedertaal, één in Frankrijk en één in Nederland. De werkwijze is als volgt: in het eerste deel schetst Theo Rensman beknopt hoe dat wederzijdse bezoek is uitgepakt en staat stil bij enkele interessante punten van vergelijking. Daarna komt Anke Tigchelaar, de Nederlandse lerares, aan het woord over Frankrijk en tenslotte Colette Corblin, de Franse lerares, over Nederland. Het gaat hier om eerste, vanuit verschillende perspectieven geschreven, impressies van dit onderzoek. De bedoeling van de auteurs is zich nu te gaan bezighouden met een nauwkeurigere analyse van al het verzamelde materiaal, om scherper zicht te krijgen op het beeld zoals dat nu geschetst is. De rapportage daarover zal te zijner tijd plaatsvinden in een internationale IMEN-publikatie.